

Ομιλία Αλέξη Χαρίτση σε εκδήλωση με ΓΓΕΤ για έρευνα (15')

1. Εισαγωγικά ΕΣΠΑ

Το νέο ΕΣΠΑ είναι ένα από τα βασικά εργαλεία για την ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια. Σχεδιάζεται και υλοποιείται ώστε να υπηρετήσει αυτό το στόχο και όχι πια τη δημιουργία και συντήρηση πελατειακών δικτύων. Άνοιγμα στην κοινωνία: διάχυση της πληροφόρησης για όλα τα προγράμματα, κατοχύρωση απόλυτης διαφάνειας.

Πλάι στον αναπτυξιακό πυλώνα, διαθέτει έναν εξίσου σημαντικό κοινωνικό πυλώνα. Οι δύο πυλώνες είναι αλληλένδετοι. Η αναβάθμιση της Δημόσιας Υγείας και της Δημόσιας Παιδείας, οι πολιτικές για την απασχόληση, η μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα (οι δράσεις του κοινωνικού πυλώνα) είναι όροι για την ανάπτυξη που επιδιώκουμε.

Ένα νέο πρότυπο δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης. Δίκαιη: Που να εστιάζει στην άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας. Βιώσιμη: Που να αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας και προπάντων το υψηλά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Στο νέο αυτό πρότυπο στοχεύουν οι δράσεις του αναπτυξιακού πυλώνα του ΕΣΠΑ, αλλά και η ευρύτερη στρατηγική για τη συντονισμένη

αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων (αναπτυξιακός νόμος, ΠΔΕ).

Η ανασυγκρότηση της οικονομίας δεν μπορεί να στηριχτεί στην υποβάθμιση της εργασίας, όπως επιχειρήθηκε τα τελευταία χρόνια. Ο δρόμος αυτός είναι για την Ελλάδα αδιέξοδος και καταστροφικός: Από τη μια, ωθεί τους μορφωμένους νέους στη μετανάστευση. Από την άλλη, δεν βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, καθώς το πραγματικό της πρόβλημα είναι τα χαμηλά επίπεδα καινοτομίας και επένδυσης στην έρευνα και την τεχνολογία.

Εδώ εστιάζει το νέο πρότυπο. Η ελληνική οικονομία να μετασχηματιστεί σε μια οικονομία που επενδύει στην καινοτομία, που αξιοποιεί τις γνώσεις και δεξιότητες των ανθρώπων, προπάντων των υψηλά καταρτισμένων νέων.

Οπότε, απόλυτη προτεραιότητα για την κυβέρνηση η ανάσχεση και αντιστροφή της τάσης φυγής τους στο εξωτερικό (brain drain), της μεγάλης πληγής των χρόνων της κρίσης.

2. Πλέγμα δράσεων για ανάσχεση brain drain

Το στόχο υπηρετεί ένα πλέγμα δράσεων του ΕΣΠΑ (και όχι μόνο). Σε **τρεις άξονες**:

- Ενίσχυση της νέας, δυναμικής επιχειρηματικότητας
- Ενίσχυση της έρευνας και των νέων ερευνητών/ερευνητριών σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα
- Σύνδεση της επιχειρηματικότητας με την ερευνητική δραστηριότητα.

Σε σχέση με τον **πρώτο άξονα**: Ο α' κύκλος των προσκλήσεων για νεοφυείς επιχειρήσεις και για την αυτοαπασχόληση νέων επιστημόνων συνάντησε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Στα μέσα Οκτώβρη θα ανακοινωθεί ο β' κύκλος (που θα ενσωματώνει την εμπειρία και τις παρατηρήσεις που συλλέξαμε από τον α' κύκλο). Θα ακολουθήσουν και άλλες δράσεις, όπως για τη δικτύωση επιχειρήσεων (clusters, meta-clusters) ή για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών. Στη νέα επιχειρηματικότητα εντάσσεται για μας και η κοινωνική επιχειρηματικότητα, που μπορεί να αποτελέσει έναν δυναμικό κλάδο της οικονομίας. Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις εντάσσονται πλέον ισότιμα στα προγράμματα. Δίνεται η δυνατότητα για συνεταιρισμούς εργαζομένων (π.χ. νέων μηχανικών)

Για τις δράσεις του **δεύτερου και τρίτου άξονα** συνεργάζεται το Υπουργείο μας με το **Υπουργείο Παιδείας** και με τη **ΓΓΕΤ**.

Για τις δράσεις του τρίτου μιλάμε προπάντων σήμερα.

Ας σταθώ όμως πρώτα στις δράσεις του **δεύτερου άξονα**, για την ενίσχυση της έρευνας, βασικής και εφαρμοσμένης, και των νέων ερευνητών/ερευνητριών σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα (δράσεις του κοινωνικού πυλώνα, ΕΠΑΝΑΔ):

- Υποτροφίες για διδακτορική έρευνα (18,6 εκ €)
- Υποτροφίες για μεταδιδακτορική έρευνα (15 εκ €)
- Σύσταση ερευνητικών ομάδων από νέους ερευνητές (27 εκ €)
- Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας από κατόχους διδακτορικού (42 εκ €)

Στόχος να μείνουν νέοι επιστήμονες στην έρευνα και στα πανεπιστήμια.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η συμφωνία για χρηματοδότηση της έρευνας στην Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων με 180 εκ €.

Στον **τρίτο άξονα**, την κρίσιμη για τον προσανατολισμό της ελληνικής οικονομίας σύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα, θα διοχετευθούν τα περισσότερα κονδύλια. Συνοπτικά, στους εξής τομείς:

- ενίσχυση των υφιστάμενων επιχειρήσεων για να αναπτύξουν ερευνητικές δραστηριότητες
- ενίσχυση της συνεργασίας υφιστάμενων επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς

- ενίσχυση της δημιουργίας επιχειρήσεων από ομάδες ερευνητών
- βελτίωση των ερευνητικών υποδομών, αξιοποίησή τους από την οικονομία και την κοινωνία, ενίσχυση της παρουσίας των ερευνητικών φορέων σε πανευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

3. Αναλυτικά δράσεις σύνδεσης έρευνας-επιχειρηματικότητας

Συνολικά 1 δις € (ΕΠΑνΕΚ) θα κατευθυνθούν σε έργα για την ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας. Δύο οι βασικοί στόχοι:

- Ανάπτυξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας (848,67 εκ €)
- Αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών (203,94 εκ €)

Ήδη έχουν εξειδικευτεί δράσεις δημόσιας δαπάνης περίπου 0,5 δις € (50% της δημόσιας δαπάνης του τομέα).

Από αυτές έχουν δημοσιευτεί προσκλήσεις ύψους 113,4 εκ. €, όπως:

- Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών εθνικής εμβέλειας (73 εκ. €)
- Δράση στρατηγικής ανάπτυξης ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων που εποπτεύονται από την ΓΓΕΤ (31,86 εκ. €)

Έχει επίσης προδημοσιευτεί η εξόχως σημαντική Δράση «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ» που ενισχύει τη σύμπραξη επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς αλλά και μεμονωμένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων για την προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων

στην έρευνα και καινοτομία (συνολικός προϋπολογισμός 370 εκ., δημόσια δαπάνη 280 εκ. €).

Στο αμέσως επόμενο διάστημα θα δημοσιευτούν και άλλες σημαντικές δράσεις για τον τομέα, όπως:

- Χρηματοδότηση ελληνικών ερευνητικών φορέων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (δράσεις ERANETS) για την ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων από ελληνικές επιχειρήσεις με σημαντικές προοπτικές διείσδυσης σε ευρωπαϊκές και διεθνείς αγορές (16 εκ. €)
- Διμερείς συνεργασίες E & T για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης (διακρατικές ερευνητικές συμφωνίες) (50 εκ. €)

Μέχρι το τέλος του έτους θα ξεκινήσουν:

- Ειδικά Προγράμματα E&T σε τομείς προτεραιότητας που προέκυψαν στο πλαίσιο της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης (σε πρώτη φάση για τις Υδατοκαλλιέργειες και τους Τομείς των Υλικών και του Πολιτισμού)
- Δράση χρηματοδότησης ερευνητικών προτάσεων που αξιολογήθηκαν θετικά στην 6η, 7η και 8η προκήρυξη των European Research Council Grant Schemes, αλλά δεν χρηματοδοτήθηκαν τελικώς από το πρόγραμμα HORIZON 2020 (10 εκ. €)

4. Πέραν του ΕΣΠΑ

Οι δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας που επενδύει στην έρευνα και την τεχνολογία δεν εξαντλούνται στο ΕΣΠΑ. Όπως είπα εξ αρχής, όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία συντονίζονται για τον ριζικό μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου.

Σε αντίθεση με τους δύο προηγούμενους αναπτυξιακούς νόμους, όπου η μερίδα του λέοντος των κονδυλίων κατευθύνθηκε σε λίγα επενδυτικά σχέδια, κατά κανόνα χαμηλής και πολύ χαμηλής τεχνολογίας, με αποτέλεσμα την αναπαραγωγή ενός στρεβλού παραγωγικού μοντέλου, ο **νέος αναπτυξιακός νόμος** είναι στρατηγικά προσανατολισμένος στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, στη δικτύωση επιχειρήσεων, στη στήριξη σχεδίων που επενδύουν στην έρευνα και την τεχνολογική καινοτομία. Οι προκηρύξεις για τα τέσσερα πρώτα καθεστάτα του νέου αναπτυξιακού νόμου θα εκδοθούν έως τις αρχές Οκτωβρίου.

Μια αποφασιστική ώθηση στην οικονομία αναμένουμε να δώσει η σύσταση του **Ταμείου Συμμετοχών (Fund of Funds)**. Υπό τη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Επενδυτικού Ταμείου (EIF) και με τη χρηματοδοτική συνδρομή όσο το δυνατόν περισσότερων και αξιόπιστων συμμετεχόντων (εθνικών και διεθνών οργανισμών, ιδιωτικών επενδυτικών εταιρειών) επιδιώκεται να δημιουργηθεί μια επενδυτική

πλατφόρμα, από την οποία, μέσω των διαφόρων επιμέρους ταμείων, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αντλούν πόρους υπό τη μορφή σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων (συμμετοχή στη μετοχική τους σύνθεση: equity capital, venture capital). Σε αυτή τη δράση θα θέλαμε να ενθαρρύνουμε ερευνητικές ομάδες να συμμετέχουν ιδρύοντας εταιρίες που θα αξιοποιούν εμπορικά τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Τα ταμεία που δημιουργούνται μπορούν να στηρίζουν τις επιχειρήσεις σε όλα τα στάδια της ζωής τους (αρχικό στάδιο, φάση μεγέθυνσης ή ανάπτυξης), και με συμβουλευτικές υπηρεσίες. Η συμμετοχή διεθνών πιστωτικών οργανισμών εγνωσμένου κύρους όπως το EIF και η ΕΤΕπ, που θα συμμετέχουν βάζοντας σημαντικούς δικούς τους πόρους, σηματοδοτεί και την εμπιστοσύνη που τρέφουν πλέον τέτοιοι οργανισμοί στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Αποφασιστικό ρόλο στη διαχείριση της πλατφόρμας θα διαδραματίσει ο **νέος δημόσιος αναπτυξιακός φορέας**, που θα προκύψει από τη συνένωση και αναβάθμιση των ΕΤΕΑΝ και ΤΑΝΕΟ.

5. Άνοιγμα στην κοινωνία

Το ΕΣΠΑ δεν σχεδιάζεται στους τέσσερις τοίχους του Υπουργείου. Άνοιγμα στην κοινωνία σημαίνει και ανοιχτή δημόσια διαβούλευση για

όλες τις δράσεις. Οι δράσεις που υλοποιούμε από κοινού με το Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας σχεδιάζονται σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς (π.χ. πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, επιχειρηματικοί φορείς). Καλούμε όλους τους ενδιαφερόμενους να μας τροφοδοτήσουν με ιδέες, προτάσεις, παρατηρήσεις!